

Gruntsūdens līmeņu sezonālo svārstību nenoteiktība un modelēšana

Didzis Lauva

Lauku inženieru fakultāte, LLU

Email: didzis@lauvadidzis.com

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919

INVESTING IN YOUR FUTURE

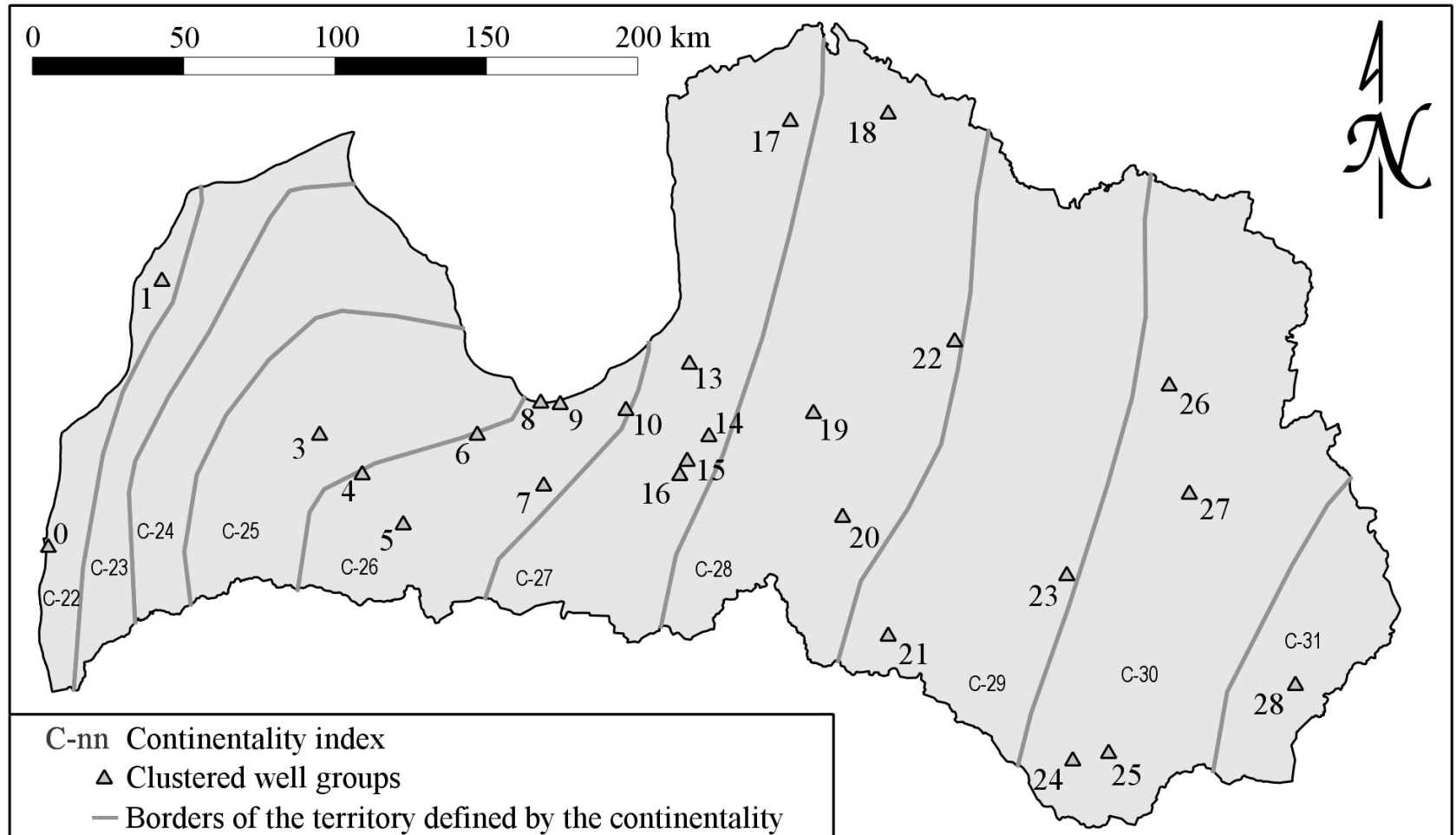
Mērķis un uzdevumi

- Novērtēt un analizēt gruntsūdens līmeņa režīmu laiktelpiskās atšķirības divos laika periodos – atskaites (1961-1990) un nākotnes (2070-2100) periodos.
- Kāds ir režīms
  - Apkopojot novērojumus
- Kāds būs režīms
  - Modelējot gruntsūdeņus nākotnes periodam ar Metul
- Vai ir laiktelpiskas sakarības atskaites/nākotnes periodos.
  - Katrai pēc kontinentalitātes indeksa izdalītajai teritorijai aprēķinot GŪL līmeņus

Materiāli I

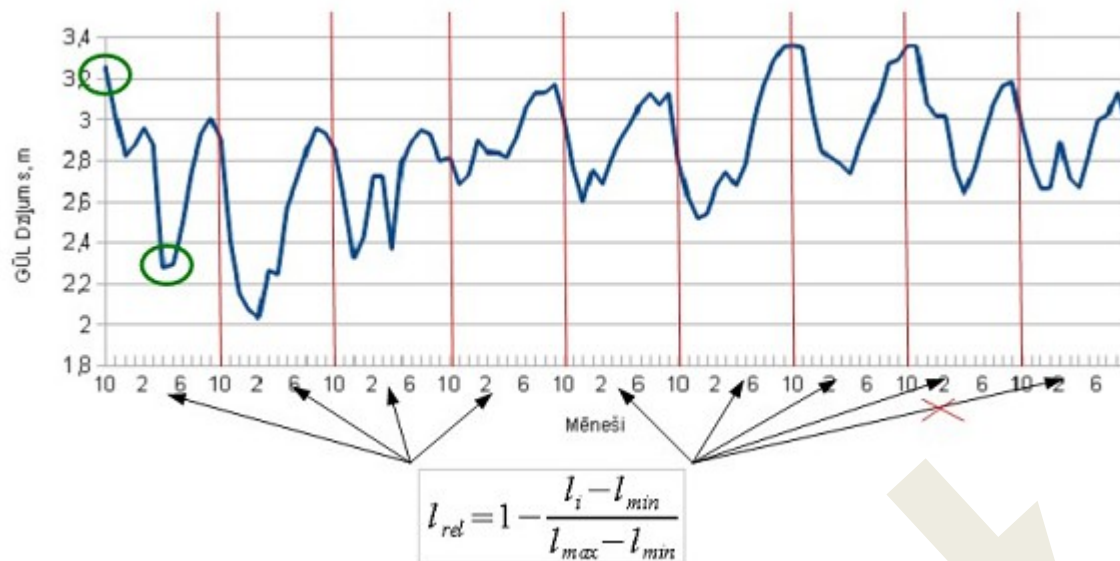
- Novērojumi no ~200 urbumiem (tiešie dati)
- Klimata dati gruntsūdens līmeņu modelēšanai (ar METUL) – netieši dati
  - Novērotie
  - No 14 reģionālajiem klimata scenārijiem (Sennikovs & Bethers, 2008)
  - Nākotnes periodam (2070-2100)
- Telpisku sakarību pētīšanai izmantots Latvijas sadalījums pa kontinentalitātes indeksu pēc A.Dravenieces

Materiāli II

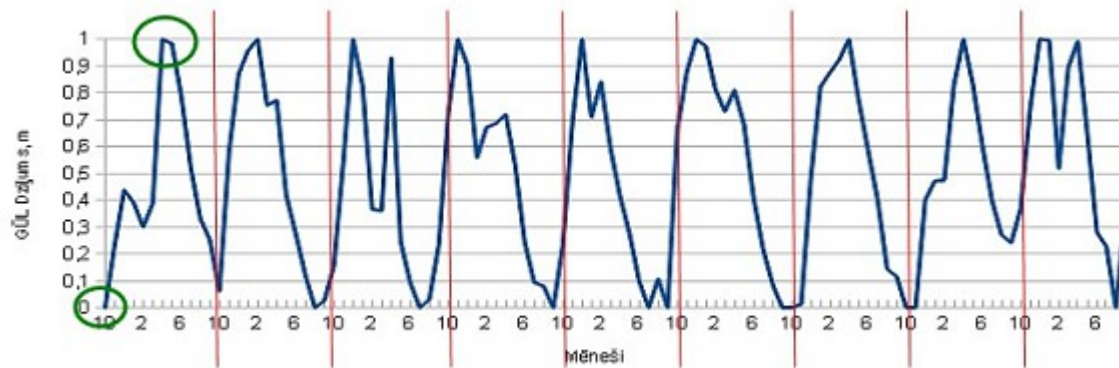
Att. 1. Urbumu grupu atrašanās vietas un pēc kontinentalitātes indeksa izdalītās teritorijas Latvijā.

Metodes I

Ar METUL aprēķina modelētos gruntsūdens līmeņus vienam punktam visiem klimata scenārijiem.

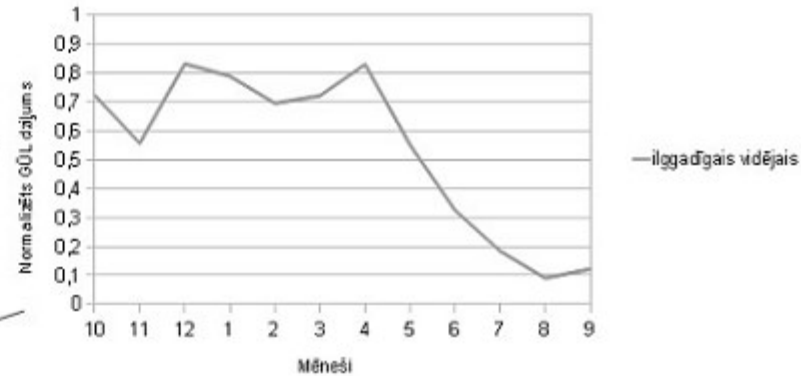
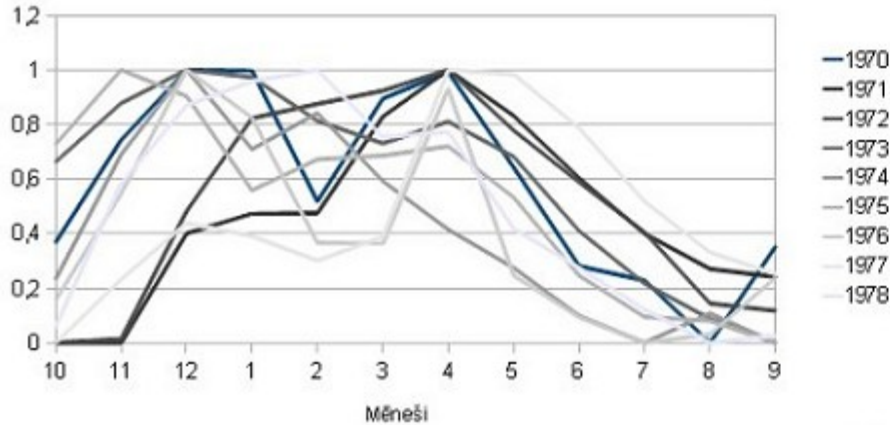
Inversi normalizē katram klimata scenārijam Pirmā reize.

Metodes II

Vidējo pa gadiem
katram klimata
scenārijam

ilggadīgais vidējais

Parastā
normalizācija
katram klimata
scenārijam

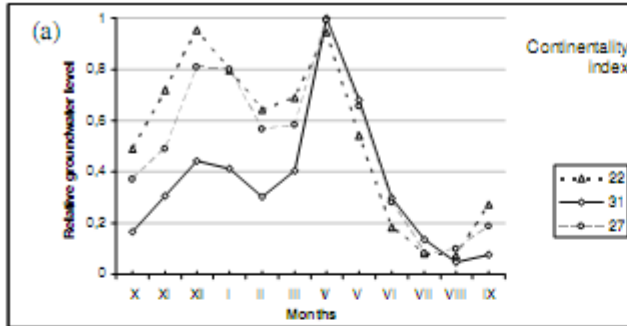
Otrā reize

$$l_{rel} = \frac{l_i - l_{min}}{l_{max} - l_{min}}$$

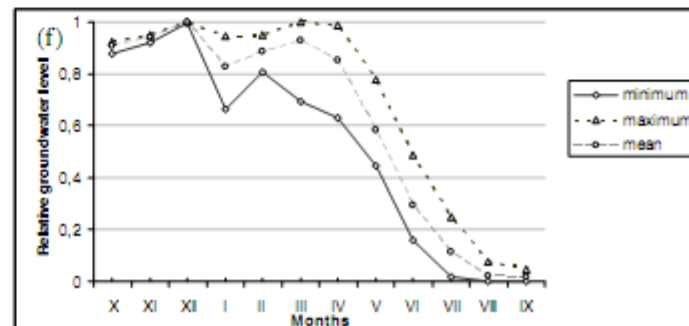
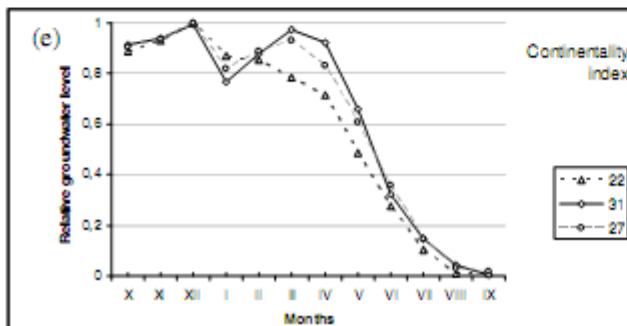
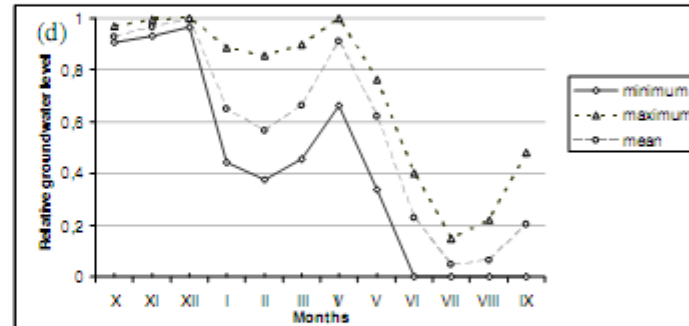
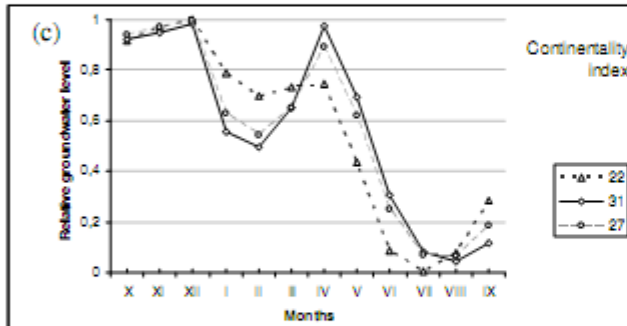
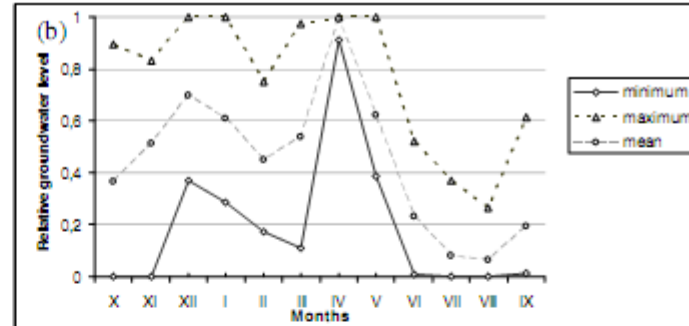
Percentiļu aprēķināšana **katram mēnesim** no **visām normalizētajām** klimata scenāriju vērtībām

Atšķirīgs kontinentalitātes indekss

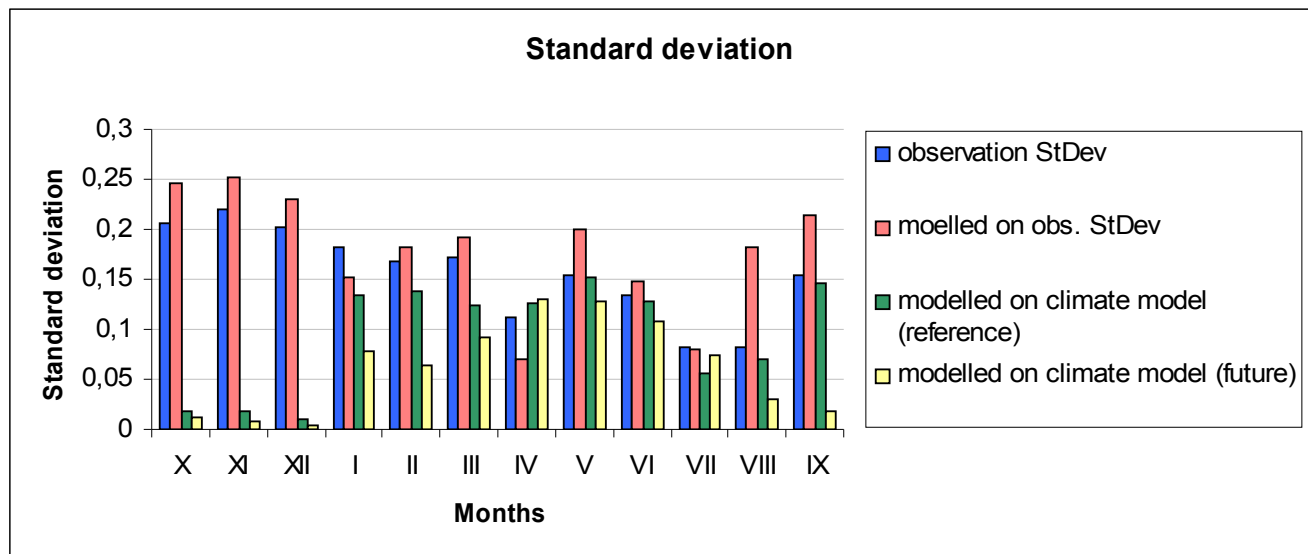
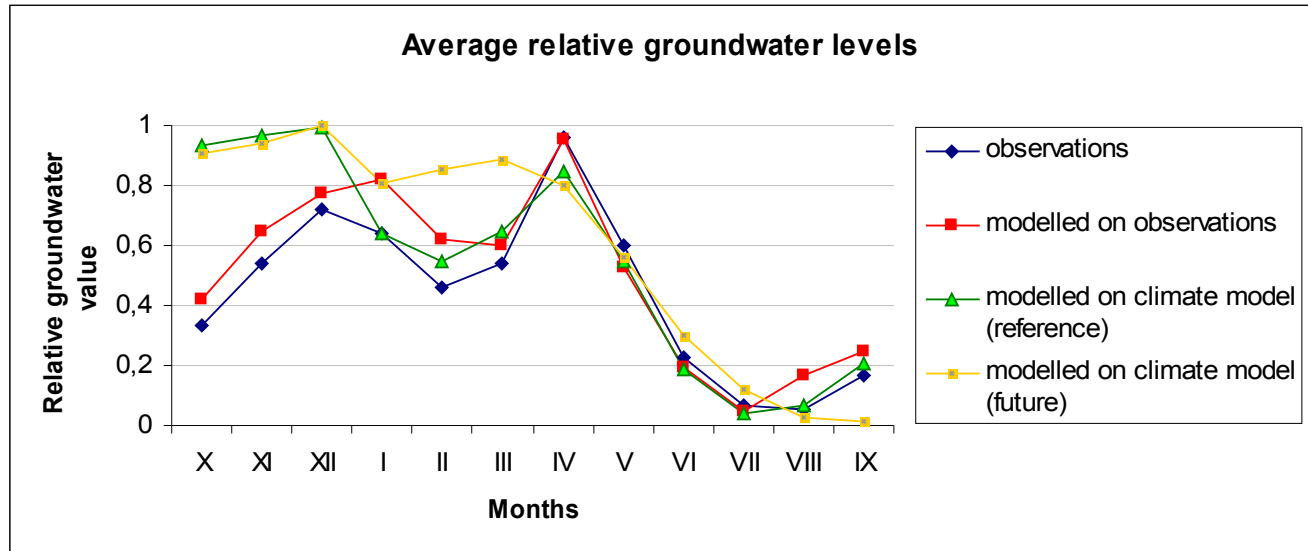
Aprēķins pār visu Latviju

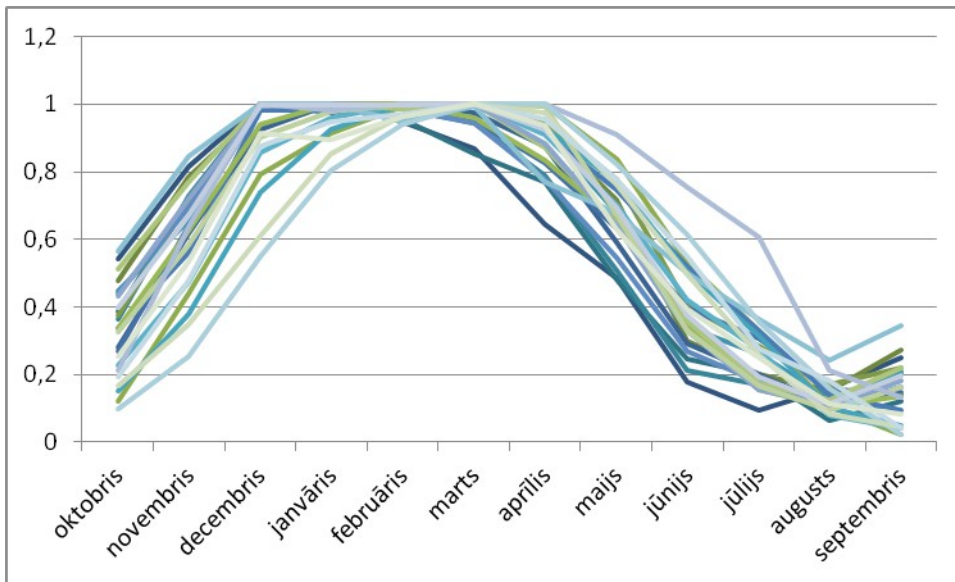
(a) Novērotie gruntsūdens līmeņi trijās teritorijās ar atšķirīgu kontinentalitātes indeksu; (b) Novērotie gruntsūdens līmeņi aprēķinot visa latvijā – vidējie, minimālie un maksimālie; (c, d) modelētie gruntsūdens līmeņi atskaites periodā(1961-1990), (e,f) modelētie gruntsūdens līmeņi nākotnes periodā (2070-2100)

Iepriekšējie rezultāti

Rezultātu salīdzinājums izmantojot vienu klimata scenāriju

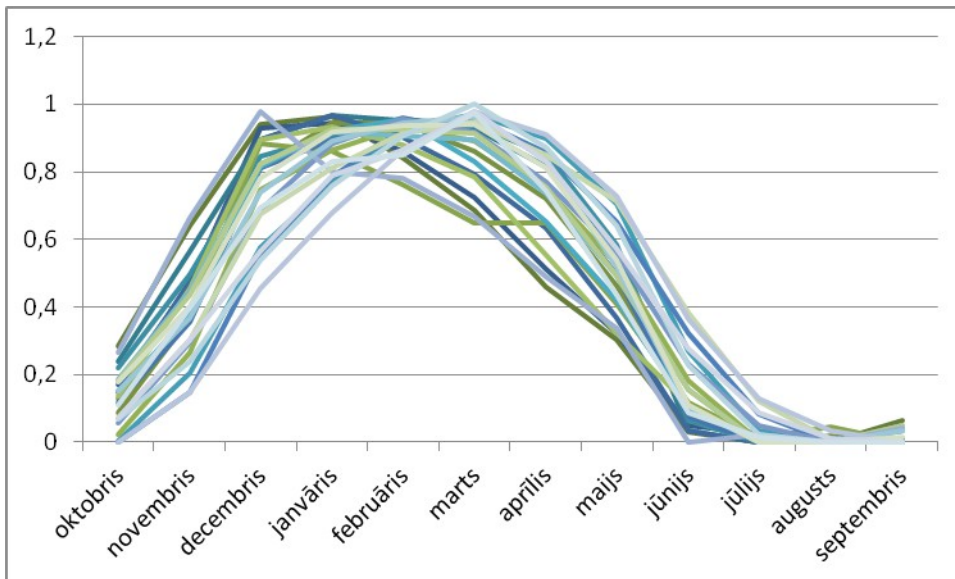

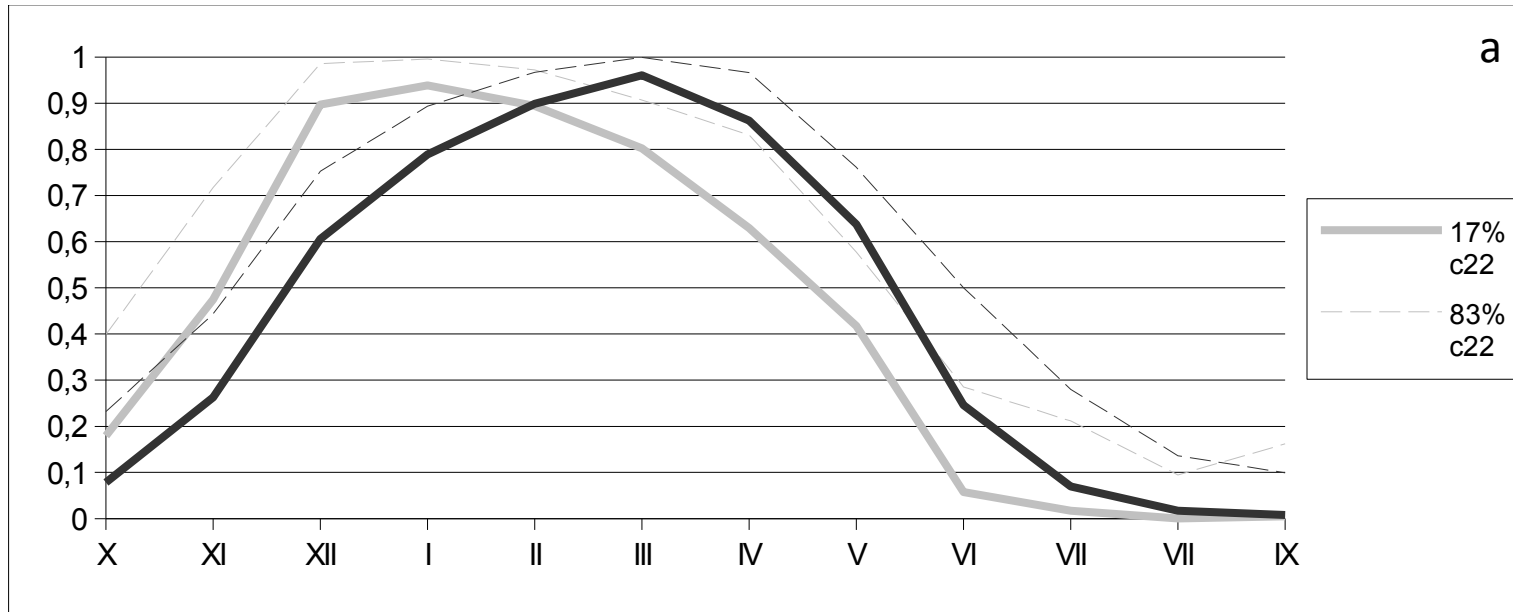
83%

Katra līkne – viens urbums

Kopumā 26 līknes – urbumi

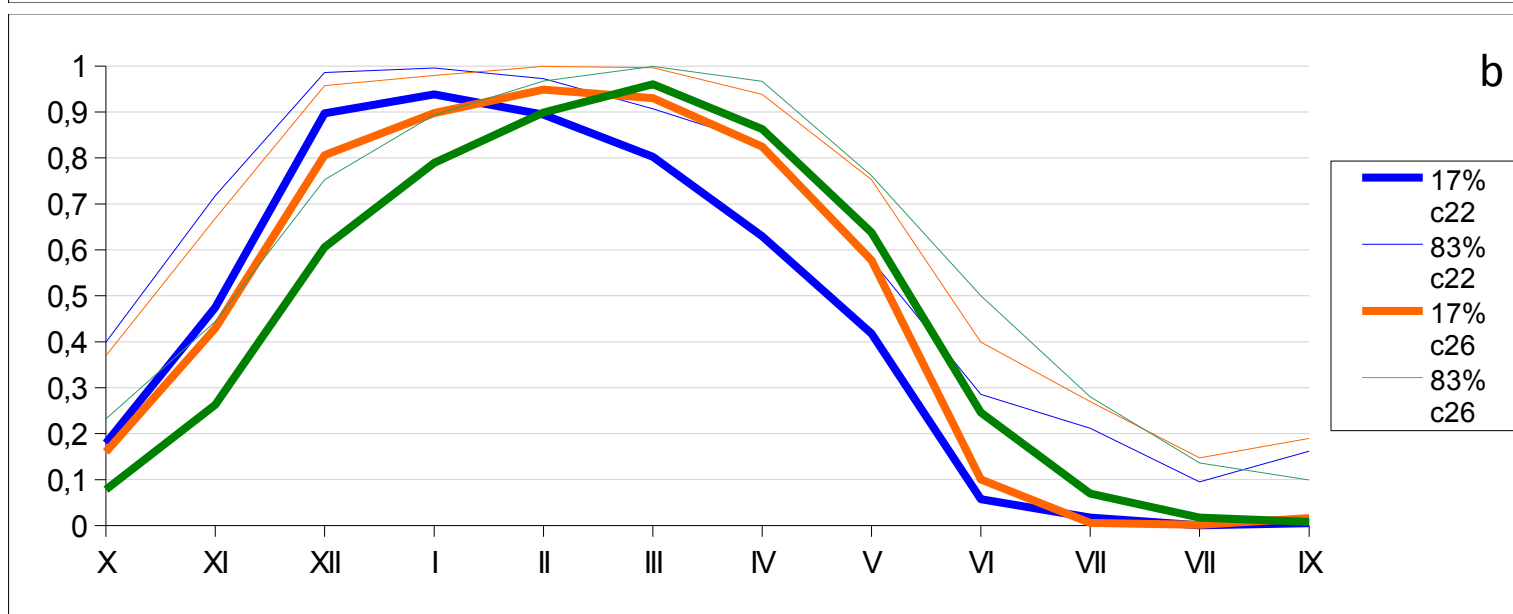

17%

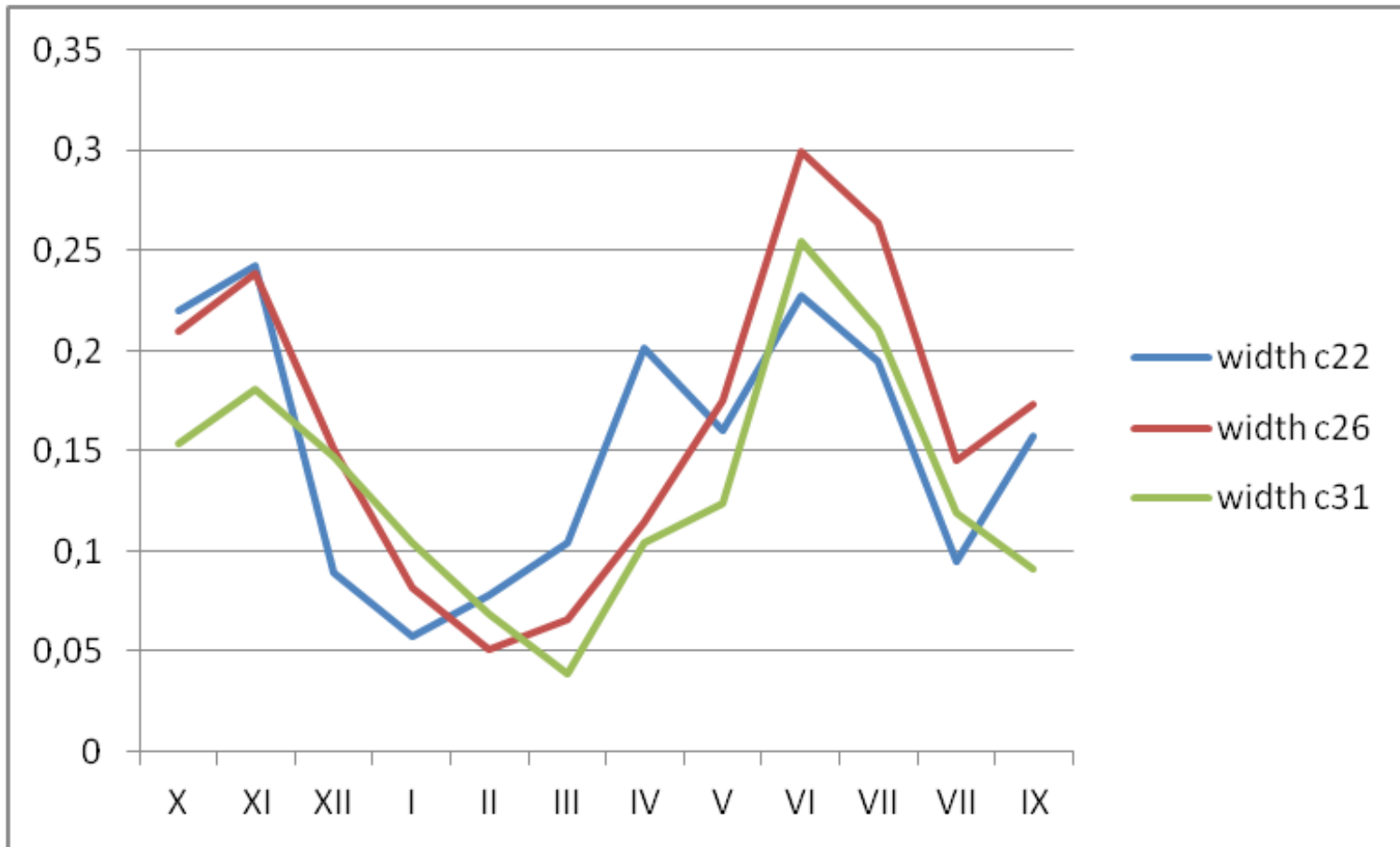
a

Fig. 9. *a* attēlo 17`to un 83`o percentili teritorijās ar kontinentalitāšu ekstrēmiem – 22 un 31. *b* attēlā ir redzams tas pats, kas *a* attēlā, bet papildus ir pievienotas abu izvēlto procentiņu līknes teritorijai ar kontinentalitātes indeksu 26.

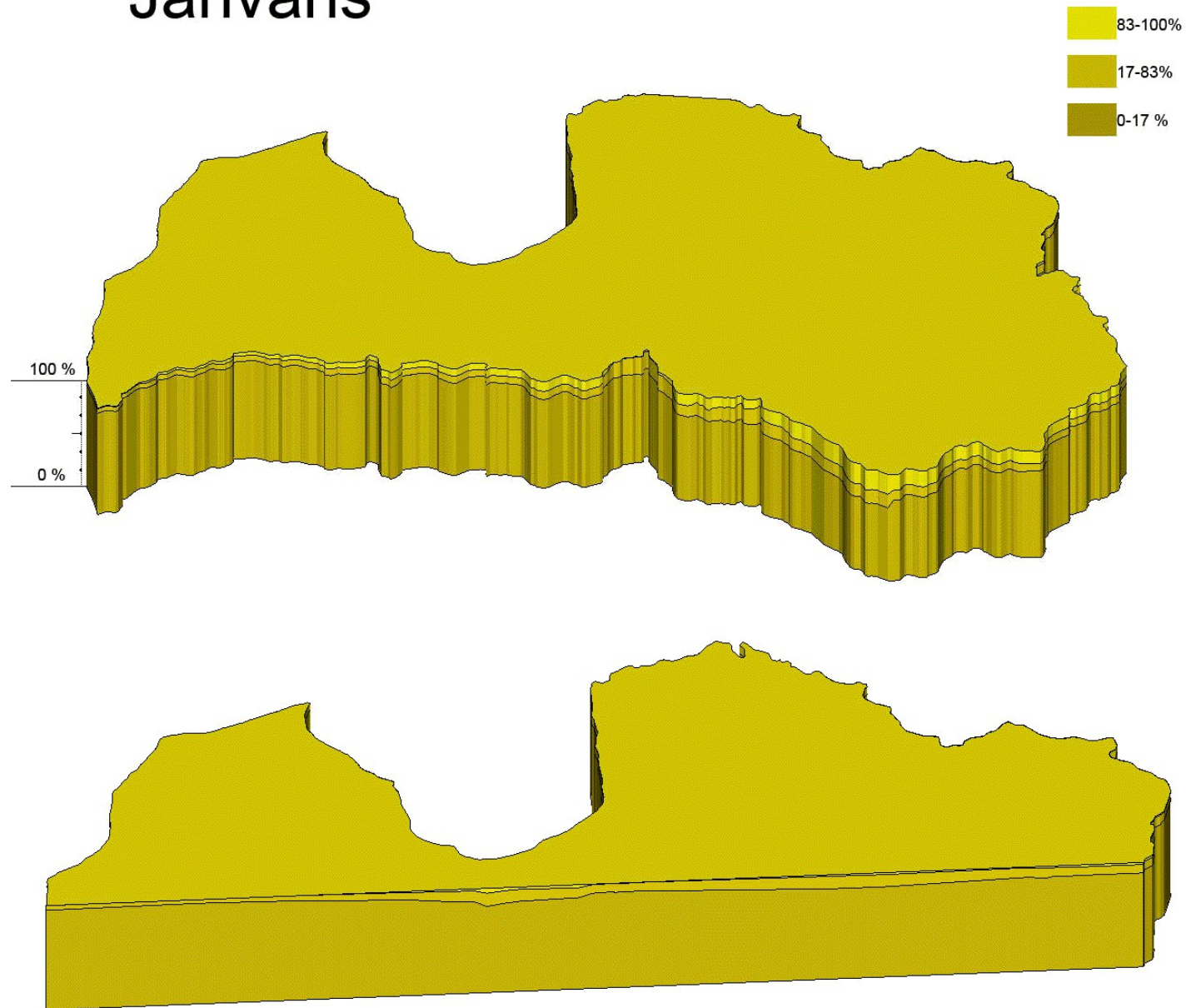
b

C22 attēlo teritorijas, kas ir tuvāk jūrai, Latvijas rietumos, savukārt C31 attēlo teritorijas Latvijas austrumos. C26 attēlo teritoriju Latvijas vidienē.

Percentīlu vērtības starpība kā nenoteiktības platums starp 17`to un 83`o percentilēm tirjās dažādās teritorijās ar atšķirīgu kontinentalitātes indeksu.

Janvāris

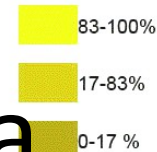

Ilggadīgo mēneša vidējo relatīvo gruntsūdens līmeņu laika-telpas izmaiņas – svārstības gada griezumā.

Janvāris

Secinājumi un diskusija

- Gruntsūdens līmeņu svārstību režīma forma nākotnes perioda aprēķinos ir atšķirīga no klasiskā režīma M-veida formas abu izvēlēto procentiļu robežās
- Neskatoties uz atšķirīgajiem reģionālajiem klimata scenārijiem, nākotnes periodā ir novērojama temporālā aizture starp teritorijām ar atšķirīgiem kontinentalitātes indeksiem.
- Kad īsti notiek pārslēgšanās no viena režīma uz otru? Kā to labāk aprakstīt ņemot vērā visus 14 klimata scenārija modeļus?
- Procentiļu kā statistisku parametru cilvēcīgā uztvere. Ir jāsaprot, ka percentile raksturo modeļansambļa izvēlētās robežas.

Paldies par uzmanību!

